

De menselijke conditie 2 zomercursus blok 1 en 2

Petra Bolhuis & Theo Meereboer

www.maieutiek.nl

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Pluraliteit

Pluraliteit ≠ anders zijn. Anders zijn wordt bij de mens **uniek** zijn.

=Gelijkheid, want anders zouden wij elkaar niet begrijpen,

=Ongelijkheid, want anders zouden we niet hoeven spreken of handelen.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Nataliteit

- Nataliteit geeft blijk van oneindigheid en uniciteit. Het lineaire van een uniek mens doorsnijdt het cyclische en breidt dat wat gegeven is uit met het onverwachte.
- Handelen en spreken zijn de vormen van zelfonthulling.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Wie en wat

- 'Wat' is datgene wat je bent in de functie die je hebt.
- Het 'wie' onthul je in handelen en spreken, maar je bezit het niet en kunt het ook niet actief tonen.
- 'Wie' heeft een identiteit nodig, saamhorigheid is belangrijk. De unieke naam is belangrijk. (v.b. het noemen van namen van slachtoffers in huidige herdenkingen)

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Netwerk van betrekkingen

- Iedere zelfonthulling van een 'wie' heeft plaats in een netwerk dat er al is, maar dat direct verandert onder invloed van iedere volgende zelfonthulling.
- Het netwerk maakt dat handelingen zelden hun doel bereiken.
- Het netwerk zorgt ook dat er levensgeschiedenissen worden geproduceerd alsof het dingen zijn.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Auteur van levensverhalen

- Het is het netwerk dat het verhaal produceert, dat netwerk kan het verhaal ook wijzigen.
- Zoeken naar de auteur van de menselijke geschiedenis leidt tot het aanwijzen van een onzichtbare hand, de wereldgeest of de voorzienigheid.
- Held = iedere vrije Griek die meedeed aan Troje en waarover een verhaal verteld kon worden.
- Held = durven beginnen.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

3 problemen met handelen:

1. Onvoorspelbare uitkomst,
2. Onomkeerbaarheid van het proces,
3. Anonimiteit van wie het aan de gang heeft gebracht.

“Hoe ontkomen we daaraan?” is dé vraag vanaf Plato.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Gevaarlijke remedies tegen chaos van het handelen

- De overeenkomst tussen alle oplossingen is opvallend namelijk het vervangen van ‘handelen’ door ‘maken’. (Plato, Hobbes)
- Kiezen voor instrumenteel handelen met meeste effectiviteit.
- Niet de wreedheid, maar vooral de effectiviteit maakt deze oplossing gevaarlijk.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Gezonde remedies tegen chaos van het handelen

- De remedie tegen de onvoorspelbaarheid ligt besloten in het doen van beloften,
- De remedie tegen de onomkeerbaarheid is de vergeving.
- Deze remedies zijn, evenals handelen zelf, deel van het publieke domein.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Vergeven

1. misdaad en opzettelijk kwaad vallen hier niet onder,
2. we vergeven niet met het oog op het verleden, maar met het oog op een toekomst,
3. vergeving is anders dan wraak niet te verwachten,
4. vergeving bevrijdt niet alleen de dader, maar ook degene die vergeeft van de daad,
5. het alternatief van vergeven is straf, dat ook het eindeloze voortgaan van een daad stopzet,
6. wat niet te begrijpen is (het absolute kwaad) is noch te vergeven, noch te straffen,
7. vergeven heeft te maken met een persoonlijke relatie christendom stelt uit liefde, maar liefde is anti-politiek. Arendt stelt uit eerbied (respect) waarbij je niet alleen eerbied hoort te hebben hebt voor wat je kent of snapt.(blz224)

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Beloven

- Kracht van de belofte is –i.t.t. vergeven- wel direct door politiek erkend en opgenomen.
- Remedie tegen duister mensenhart
- Remedie tegen de fundamentele onbetrouwbaarheid, die er is omdat je identiteit niet vastligt.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Autonoom zijn én je aan iets houden

- Beloften moeten eilanden zijn in een zee van onzekerheid; als alles is dichtgetimmerd verliezen de beloften hun kracht en gaan mensen zich niet meer aan de beloften houden.
- Autonome mensen kunnen beloften doen en ten aanzien van een doel of een activiteit zich in eendrachtige samenwerking bewegen.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

De menselijke conditie 2 zomercursus blok 3

Petra Bolhuis & Theo Meereboer

www.maieutiek.nl

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Menselijke waardigheid

De moderne mens, of eigenlijk postmoderne mens heeft geen zeker hiernamaals, maar ook geen duurzame wereld meer. Zelfs de zekerheid van ware kennis over zijn omgeving is hem ontnomen.

Wat is er nog over? De zekerheid van het leven als diersoort mens. Het groepsdier mens, levend in een maatschappij, moet nu alle betekenis dragen.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Het leven van Animal laborans in tijd van AI

- Contemplatie heeft alle zin verloren.
- Het denken zelf, herleid tot "het maken van gevolgtrekkingen", blijken computers beter te doen dan mensen.
- Het handelen is slechts een andere vorm van arbeiden, een gecompliceerder, maar niet geheimzinniger functie van het levensproces.
- De volledige uitschakeling van de arbeid als menselijke activiteit kan niet langer als een utopie worden beschouwd.
- Het leven vraagt slechts een louter automatisch functioneren, men zou zich kunnen ook over geven aan de verdooving van een "pijnstillend, functioneel soort gedragspatroon." (Blz. 301) Zie ook zorg van o.a. Harari (Homo Deus)

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Wat staat er op het spel?

- Wat wij **doen** moet beter onderscheiden worden, omdat wij mensen menen te leven in vrijheid.
- Wij leven echter in een onvrijheid die begint als de onvrijheid van homo faber;
  - alles wordt afgemeten aan het nut.
- En die onvrijheid gaat verder als de onvrijheid van animal laborans;
  - gebonden aan zinloze herhaling van productie en consumptie

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Angst voor de vrijheid?

- Politiek en persoonlijke keuzes gaan vrnl. over de economie. Dat doet niet de politiek of het bedrijfsleven, dat doen wij mensen met z'n allen.
- Veiligheid is een argument om alle ruimtes dicht te timmeren met regels.
- Loslaten en risico's toestaan is nodig om te voorkomen dat alles wordt dichtgereregeld en wij onszelf terugvinden als bouwstenen die alleen dat kunnen en mogen doen wat de ons toegemeten ruimte ons toestaat.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Wie en niet wat

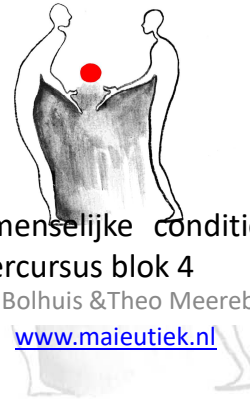
- Maar ook risico verdragen, zelfbeheer toepassen en verantwoordelijkheid dragen;
- We moeten ons als een **wie** gedragen tussen gelijken. Ons zelf onthullen tussen anderen die zich als anders tonen.
- Nataliteit en pluraliteit zullen schuren. Maar het alternatief is dat we onszelf en anderen opsluiten in onze comfortzone.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

Niet het doel stellen/kennen en toch verantwoordelijk zijn?

- Het netwerk van betrekkingen is als een wolk, maar er vindt binnen die wolk reflectie plaats die (enige)sturing geeft aan de richting van de wolk.
- Als er een doel was hadden we genoeg aan homo faber; de kortste afstand tussen twee punten is een rechte lijn...
- Maar we zijn de horizon van een vaststaand doel kwijtgeraakt. Het gaat eerder om een proces richting een wereld waarin je zou willen leven en dan daarna handelen.

Maieutiek 2019-zomercursus_2

De menselijke conditie 2 zomercursus blok 4

Petra Bolhuis & Theo Meereboer

www.maieutiek.nl

Maieutiek 2019-zomercursus_2

link

- <https://www.youtube.com/watch?v=dsolmQfVsO4>

Maieutiek 2019-zomercursus_2